

Сід (скорочено)

П'єр Корнель

П'єр Корнель

Сід

Стислий переказ, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу

Трагедія

Дон Фернандо - перший король у Кастилії.

Донна Уррака - інфанта кастільська.

Дон Дієго - батько дон Родріго.

Дон Гомес - граф де Гормас, Хіменин батько.

Хімена - дочка дон Гомесова.

Дон Родріго - коханий Хіменин.

Дон Санчо - закоханий у Хімену.

Дон Аріас, Дон Алонсо - дворяни кастільські.

Леонора - вихователька інфанти.

Ельвіра - вихователька Хімени.

Діється в Севільї.

АКТ ПЕРШИЙ

Хімена дізнається від Ельвіри, що батько планує віддати її заміж за дона Родріго. Дівчина любить Родріго і досі хвилюється, щоб батько не віддав її за дона Санчо. Ельвіра переповіла слова батька: він любить Родріго, бо хлопець мужній, у його роді було багато славних героїв, а його старий батько не знав міри подвигам. Ще сьогодні батько Хімени – дон Гомес, мав прийняти Родріго і поговорити про шлюб. Та Хімена відчувала, що трапиться якась біда.

Інфанта Уррака розмовляє зі своєю вихователькою Леонорою і зізнається, що теж кохає Родріго, але високі сан і рід не дозволяють вийти за нього заміж. Інфанта мусить подати руку вінценосцеві, тобто особі королівській, а щоб побороти свою ніжну муку, сприяє, щоб Хімена вийшла за Родріго. Уррака вважає, що лише в цьому шлюбі знайде спокій. Леонора нічим не могла допомогти інфанті і тільки жаліла її.

Батько Хімени – граф Гомес, і батько Родріго – дон Дієго, зустрілися після того, як король вибрав на посаду вихователя свого сина дона Дієго. Граф говорить Дієго, що тому дісталася посада, яку мав отримати він. Дон Дієго вважає, що король дав йому цю посаду, бо колись він багато зробив для трону. Та граф каже, що треба давати посаду не за колишні заслуги, а за теперішні. Дон Дієго просить облишити цю суперечку і поговорити про весілля Родріго та Хімени. Граф вважає, що тепер Родріго буде мріяти

про крашу наречену, адже його батько має високу посаду. Гомес знову заявляє, що цю посаду варто було б дати йому, адже він визволив Кастілію з чужинського ярма, а тепер добре навчив би принца, як бити ворога. Дон Дієго нагадав Гомесу, що той служив під його владою, а тепер гідно прийняв цю владу сам. Та граф впертий і говорить: "Те, що дістали ви, – узятє з рук моїх!" Він звинувачує дону Дієго в лестошах і каже, що король просто зглянувся на його поважний вік. Сварка доходить до того, що граф дає потиличника дону Дієго, назвавши сивим і старим нахабою. Дієго вихоплює шпагу, та граф говорить, що не буде битися зі старим

Дон Дієго не може пробачити образу своєї честі. Хоч він і дістав від короля найвищий знак пошани, та це обернулося для нього в горе. Чоловік просить свого сина Родріго омийти цю ганьбу кров'ю. Старий розповів, що його вдарив в лице батько Хімени, тож за це треба відомстити.

Родріго довго думає, що ж йому робити: захищати честь батька і зректися коханої, чи звіритись любові. Нарешті він вирішує: "Отець закон мені найвищий".

Стислий переказ, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу

АКТ ДРУГИЙ

Граф Гомес розуміє, що погарячився, переступив межу, і зізнається в цьому дону Аріасу, та справу уже зроблено. Дон Аріас радить здатися на ласку короля, який ще може пробачити. Гомес, хоч і визнає провину, вважає, що її переважають його гучні діла. Дон Аріас просить відкинути гордощі і просити прощення в короля, та Гомес каже: "Хай інші стеляться і упадають ниць, – Я не боюсь його у всім краю єдиний: Коли загину я, то й держава загине". Граф вважає, що без нього король втратить владу. Аріас питає, що ж передати королю, а граф відповідає: "Скажіть, що честі я не зраджу ні для кого". Аріас йде зі словами: "...лаври вас не захистять від грому".

Дон Родріго прибігає до графа і викликає його на бій, щоб захистити честь батька. Гомес вважає, що хлопець безумний, бо ще добре не тримав у руці зброї, а вже хоче битися. Але його вибір на користь батька, а не коханої, захоплює графа. Родріго говорить, що: "Синові годиться краще вмерти, Ніж батькову ганьбу ганебно пережити".

Інфанта намагається заспокоїти Хімену, яка уже про все довідалася. Уррака вважає, що король зуміє помирити ворогів. Також вона може взяти в полон Родріго, щоб він не зламав примирних перемовин. Хімена радо погоджується на таке, а інфанта наказує покликати Родріго. Та вже пізно: паж повідомляє, що хлопець пішов кудись з графом Гомесом. Хімена лякається і вибігає, а інфанта зізнається Леонорі, що ця ситуація дає їй надію: Родріго, навіть якщо виживе, для Хімени уже помер. А коли Родрігова рука уб'є наймогутнішого вояка в Кастілії, тоді вже їй не буде соромно любити його.

Король Фернандо дізнається від дону Аріаса, що граф Гомес не хоче слухати про перемир'я. Горду вдачу графа король вирішує покарати. Дон Санчо просить короля втамувати гнів, бо граф Гомес свідомий своєї помилки, просто він занадто гордий. Дон

Фернандо несхитний у своєму рішенні. Тоді дон Санчо пропонує, що стане з графом на чесний поєдинок, щоб той спокутував свій нерозважний вчинок. Король каже, що нічого ганебного не буде графові, коли послухає його, але ганьби зазнав дон Дієго. Крім цієї справи, короля хвилює те, що до країни наближаються на кораблях маври. Тому він наказує подвоїти варту в порту і на валах. Аж тут з'являється дон Алонсо і сповіщає короля, що граф загинув від руки Родріго. До короля прибігає нещасна Хімена, просячи суду. Король розуміє, що граф мав провину, але також йому жаль, що втратив такого славного вояка.

І дон Дієго, і Хімена впали на коліна перед королем. У кожного була своя правда: Хімена просила покарати свавольця, який вбив її батька, а Дієго виправдовував сина і просив смертний вирок на свою голову.

Дон Фернандо наказав Санчо провести Хімену додому, поки він вирішить цю проблему. Потім король наказав знайти Родріго.

Стислий переказ, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу

АКТ ТРЕТІЙ

Тим часом Родріго проникає у дім Хімени. Ельвіра зупиняє хлопця і говорить, що не можна ховатися у будинку своєї жертви. Та Родріго прагне суду Хімени. Ельвіра радить сховатися, бо Хімену від короля хтось може привести і побачити Родріго.

Родріго ховається, і тут з'являється Хімена з доном Санчо, який кохає дівчину і хоче помститися за її батька. Хімена вважає, що судити має король, і якщо він дозволить, тоді Санчо стане до битви з Родріго.

Коли Санчо йде геть, Хімена виливає свій жаль Ельвірі, але зізнається, що досі кохає Родріго. У її серці борються без краю любов і гнів. Ельвіра просить не вимагати кари для хлопця, достатньо того, що дівчина просила про помсту короля. Та Хімена говорить, що мусить помститися, а потім сама розлучиться з життям. Почувши ці слова, Родріго стає перед дівчиною і просить вбити його. Хімена просить його сховати зброю, якою він вбивав її батька, та хлопець хоче отримати кару з її рук. Дівчина відмовляється бути його катом і просить йти геть, але ховатися під покровом ночі, щоб ніхто не бачив, що він був у її домі.

Дон Дієго зустрічає сина і дякує, що відстояв його честь. Хлопець тішиться, що виправдав надії батька, але щастя для нього втрачене, бо убивши ворога, він убив і своє кохання. Родріго впевнений, що для нього єдиний вихід – смерть. Та батько спиняє його, говорячи, що син потрібний рідній землі, адже до країни наближаються маври. Дон Дієго радить йому стати на чолі війська і заслужити цим вічну шану у короля та, можливо, прощення Хімени.

Через певний час Хімена дізнається від Ельвіри, що вся країна складає хвалу Родріго, який у такому юному віці поборов ворогів та ще й взяв у полон двох царів–маврів. Поки що Родріго не сміє підійти до трону короля, але Дієго привів до трону двох полонених царів.

До Хімени приходить інфанта, щоб просити змилюватися над Родріго, адже він досяг гучної слави, став героєм та улюбленцем народу. Інфанта говорить:

"Повір мені, повір – для нього кари досить,

Що вічну рану він од тебе в серці носить.

Згадай лиш, чим йому завдячує земля!"

Та Хімена каже, що не мовчатиме, і проситиме в короля покарати Родріго.

Король приймає Родріго і надає йому імення Сід, бо сьогодні чув, що так його величали бранці–царі. По-мавританському Сід значить володар. Фернандо пробачив йому безумний поєдинок з батьком Хімени і попросив розповісти подробиці страшного бою.

Родріго розповів, що зібрав 500 вояків, а в порту до них ще приєдналися люди, і усіх разом було 3000. Дві третини, за наказом Родріго, сховалися по суднах, що були у пристані. Решта притаїлася разом зі сторожею, а коли минула ніч, з'явилися 30 ворожих кораблів. Маври, побачивши, що нема охорони, зраділи і зійшли з кораблів. От тоді військо Родріго вдарило ворогів. Побачивши, що битва програна, два царі самі здалися у руки хлопця.

Дон Алонсо повідомив королю, що наближається Хімена. Король наказав Родріго сховатися, а всім вдати, що дуже сумні. Коли дівчина стала перед королем, він сказав їй, що Родріго загинув від ран. Хімена зомліла, що свідчило про те, як вона переживала за коханого. Коли вона опритомніла, король сказав, що тепер все ясно: вона кохає Родріго. Та дівчина знову сказала, що хоче для нього смерті:

"Хто голову його подасть мені відтяту,

За нагороду я повинна тому стати.

З-між ваших лицарів той буде муж мені,

Хто чесно подола Родріго у борні".

Король став переконувати її, що в "такім зітнувшись двобої, Не винний наклада, а правий головою. Занадто краєві Родріго дорогий, Щоб жеребок йому подати цей страшний". І тут сам дон Дієго сказав, що Родріго має відповісти за свій вчинок. Хоч як королю не хотілося цього, та він дозволив. Відразу і знайшовся супротивник – дон Санчо, який кохав Хімену, і тепер, в разі перемоги, мав стати її чоловіком. Хімена погодилася, а король сказав, що не хоче дивитися на бій, тільки хай приведуть до нього переможця.

Стислий переказ, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу

АКТ П'ЯТИЙ

Перед битвою Родріго приходить до Хімени, щоб засвідчити свою любов, адже він збирається загинути, дозволивши Санчо вбити себе. Хімена просить його не здаватися без бою, бо вона мусить мститися, а він мусить боронитися. Врешті, вона просить взяти зброю і захистити її від шлюбу з нелюбим Санчо, а потім каже:

"І пам'ятай, що хто поборе в цім бою, –

Той руку матиме у дар собі мою...".

Після цієї розмови у грудях Родріго прокинулася надія.

Тепер, коли Родріго мав звання Сід, інфанта надіялася, що він може стати її парюю. Та Леонора переконує її, що у майбутньому двобої хлопець або умре, або піде під вінець з Хіменою, і інфанта нічого тут не вдіє, адже навіть смерть батька не стерла кохання дівчини до Родріго. Вихователька просить інфанту шукати спокій у власній гідності, в високій крові. Уррака вирішує, що віддасть Родріго у руки Хімени і докінчить те, що почала.

Хімена скаржиться Ельвірі, що тепер їй суджено вийти заміж або за вбивцю свого батька, або за вбивцю свого коханого. Дівчина надіється, що переможе Родріго, бо нелюбий Санчо навіки зав'яже їй світ.

Після бою дон Санчо приносить Хімені шпагу з кров'ю і хоче щось сказати, та дівчина не дає йому говорити, називаючи зрадником. Вона біжить до короля і просить скасувати приречення, щоб не виходити заміж за Санчо. Дівчина хоче йти в монастир, і дон Дієго бачить, що вона дійсно кохає його сина. Тоді король Фернандо оголошує, що Родріго живий, а Санчо саме хотів сказати про це. Виявляється, коли Родріго переміг Санчо, то мовив ворогу:

"Краще вже хай буде невідомість,

Та на Хімену кров не упаде натовість.

На очі королю я зараз маю статъ, –

Ти ж поспіши, щоб їй всю правду розказати".

Санчо сказав усім, що хоч прийшов кінець його сподіванкам, він радий, що уторував шлях прекрасному кохання. Тоді король сказав Хімені, що:

"Родріго тим уже спокутував свій гріх,

Що стільки небезпек зазнав од рук твоїх,

Ти бачиш, що само так присудило небо;

Про батька думала – подумай же й про себе,

Веління виконай покірливо моє,

Що мужа любого і жданого дає".

Інфанта теж просить Хімену прийняти нареченого. З'являється Родріго і каже, що готовий:

"Шукати подвигів, світи перевертати,

Ще слави більшої до слави додавати.

Коли ж вас тільки смерть моя задовольнить,

Коли так ваша честь і гордість вам велить, –

Убийте винного ви власною рукою".

Хімена питає у короля дозволу стати дружиною Родріго, а той відповідає, що:

"Час відмінє все. Що гніває нас нині,

Те взавтра можемо простити ми людині.

Родріго мужністю навік тебе здобув,

Та ворогом тобі я б непростенним був,

Якби прискорював, що з часом має статись..."

Тож король дає закоханим ще рік, "щоб сльози осушить", і тим часом посилає Родріго вести війська на вороже плем'я маврів, щоб стати у них королем. Щасливий Родріго говорить, що не побоїться найстрашнішого походу, а король обіцяє йому в нагороду Хімену.

Стислий переказ, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу